

MAŽOSIOS MOTERYS

LOUISA MAY ALCOTT

KLASIKA

MAŽOSIOS MOTERYS

Versta iš:
Louisa May Alcott
LITTLE WOMEN
Sterling Children's Books,
New York, 2004

Leidinio bibliografinė informacija pateikiama
Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo
bibliotekos Nacionalinės bibliografijos duomenų
banke (NBDB).

Tekstas, Louisa May Alcott
© Iliustracijos, Scott McKowen, 2004
Išleista susitarus su *Sterling Publishing Co., Inc.*,
1166 Avenue of the Americas, New York, NY, USA,
10036
© Vertimas į lietuvių kalbą, Vilija Vitkūnienė, 2021
© Eiliuotų intarpų vertimas, Vainius Bakas, 2021
© Leidykla „Nieko rimto“, 2022

ISBN 978-609-441-792-4

LOUISA MAY ALCOTT

MAŽOSIOS MOTERYS

Iš anglų kalbos vertė Vilija Vitkūnienė

Vilnius
2022

TURINYS

1...MAŽOSIOS PILIGRIMĖS...	11
2...LINKSMOS KALĖDOS...	24
3...JAUNASIS LORENSAS...	37
4...VARGAI VARGELIAI...	50
5...GYVENKIME KAIMYNIŠKAI...	64
6...BETĖ RANDA GRAŽIUOSIUS RŪMUS...	78
7...EIMĖS PAŽEMINIMO SLĖNIS...	87
8...DŽO KAUNASI SU APOLIONU...	95
9...MEGĖ VYKSTA Į TUŠTYBĖS MUGĘ...	108
10...P. K. ir P. S....	128
11...EKSPERIMENTAI...	140
12...LORENZO STOVYKLA...	153
13...ORO PILYS...	176
14...PASLAPTYS...	188
15...TELEGRAMA...	200
16...LAIŠKAI...	210
17...IŠTIKIMOJL...	220
18...TAMSIOSIOS DIENOS...	229
19...EIMĖS TESTAMENTAS...	239
20...TIK TARP MŪSŲ...	249
21...PIKTAS LORIO POKŠTAS IR TAIKDARĖ DŽO...	257
22...SMAGIOSIOS LANKOS...	271
23...TETULĖ MARČ IŠSPRENDŽIA KLAUSIMĄ...	280

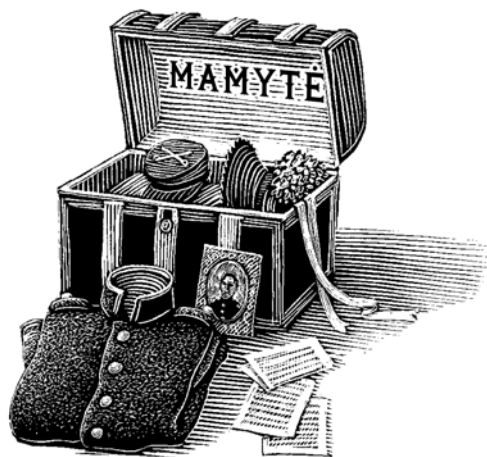
24...	PASKALOS...	294
25...	PIRMOSIOS VESTUVĖS...	308
26...	MENINIAI BANDYMAI...	316
27...	LITERATŪROS PAMOKOS...	328
28...	ŠEIMOS GYVENIMO PATIRTIS...	337
29...	VIZITAI...	354
30...	PADARINIAI...	369
31...	MŪSŲ UŽSIENIO KORESPONDENTĖ...	383
32...	KEBLŪS RŪPESČIAI...	395
33...	DŽO DIENORAŠTIS...	409
34...	DRAUGAS...	423
35...	ŠIRDPERŠA...	441
36...	BETĖS PASLAPTIS...	454
37...	NAUJI ĮSPŪDŽIAI...	461
38...	ANT LENTYNOS...	474
39...	TINGUSIS LORENSAS...	488
40...	ŠEŠĖLIO SLĖNIS...	504
41...	MOKANTIS PAMIRŠTI...	512
42...	VIENUI VIENA...	526
43...	STAIGMENOS...	535
44...	MILORDAS IR MILEDI...	554
45...	DEIZĖ IR DEMIS...	560
46...	PO SKĖČIU...	568
47...	DERLIAUS METAS...	585
	APIE AUTORE...	597

PRATARMĖ

*Knygele mano, tu pasauliui pasirodyk,
Pasveikink besilinksminančius, tark jiems žodį,
Atsleisk, ką esi savoį širdy užvėrusi;
Bylok palaiminta tiesa – tegu jie gėrįsi,
Lai tavo žodis šviesą jiems atneš,
Kad pilgrimais taptų geresniais nei tu ar aš.
Papasakok apie Gailestingumą; ir neleisk paklysti,
Juk jo dvasia ir įkvėpė piligrimystę.
Mergaitės tepajus Gailestingumo vertę,
Pasauliui būsimam padėki išminties akis atverti,
Tikrus keliuos tegu mergelėms Dievas tiesia,
Kurie skirti tik vaikščioti šventiesiems.*

(Pagal Džoną Banjaną)

I DALIS

I MAŽOSIOS PILIGRIMĖS

– Be dovanų Kalėdos nebus Kalėdos, – tįsodama ant kilimėlio su-
niurzgė Džo.

– Kaip siaubinga būti vargšais! – atsiduso Megė, žvelgdama į savo
seną suknelę.

– Mano galva, neteisinga, kad vienos mergaitės turi daug gra-
žių daiktų, o kitos – visai nieko, – pridūrė mažoji Eimė ir įsižeidusi
šniurkštelėjo nosimi.

– Mes turime tėtę, mamą ir viena kitą, – iš savo kertelės taikiai
prašneko Betė.

Po šių malonių žodžių židinio šviesos nutvieksti keturi jauni veide-
liai pralinksėjo, bet tuoj vėl apsiniaukė, mat Džo liūdnamai tarė:

– Neturime tėtės ir dar ilgai neturėsime.

Ji nepasakė „galbūt niekada“, bet visos tyliai pridūrė tuos žodžius,
galvodamos apie tėvą, kuris buvo toli, ten, kur vyko kautynės.

Valandėlę nė viena nepratarė nė žodžio, paskui Megė prabilo kiek kitaip:

– Juk žinote, kodėl mama pasiūlė per šias Kalėdas apsieiti be dovanų: žiema visiems bus sunki. Ji mano, kad neturėtume leisti pinigų malonumams, kai vyrai taip kenčia karo tarnyboje. Daug nenuveiksime, bet galime nors šį tą paaukoti, ir reikėtų tai darant nemurmėti. Tačiau bijau, kad man nepavyks, – papurtė galvą Megė, krimsdamasi dėl visų tų geidžiamų grožybių.

– Bet vargu ar tas truputis, kurį išleistume, kam nors pasitarnautų. Kiekviena turime po dolerį, ir jeigu juos atiduotume, armijai menkai tepadėtume. Sutinku: nieko nesitikėsiu nei iš mamos, nei iš jūsų, bet noriu nusipirkti „Undinę“ ir „Sintramą“. *Taip* seniai jų trokštu, – kalbėjo knygas graužte graužianti Džo.

– Aš savo santaupas ketinau išleisti naujoms gaidoms, – atsiduso Betė, bet taip tyliai, kad jos atodūsį girdėjo tik židinio šepetys ir skudurėlis puodams kiloti.

– Įsigysiu gerą dėžutę spalvotų pieštukų, man jų tikrai reikia, – ryžtingai pareiškė Eimė.

– Mama apie mūsų pinigų nekalbėjo ir nelinki, kad atsisakytume visko. Kiekviena nusipirkime, ko norime, ir truputį pasidžiaukime. Tikrai to nusipelnėme, juk ganėtinai uoliai dirbome! – sušuko Džo, apžiūrinėdama it koks džentelmenas savo batų kulnus.

– Žinau, kad *aš* – tai tikrai. Kone kiaurą dieną mokau tuos įkyruolius vaikus, o juk taip norisi smagiai pabūti namie, – vėl ėmė bėdoti Megė.

– Tau nė perpus nėra taip sunku kaip man, – pareiškė Džo. – Kažin kaip patiktų valandų valandas sėdėti uždarytai su irzlia, įnoringa se-nute, kuri nė neleidžia atsipūsti? Jai niekuo neįtiksi, ir ji taip išerzina, kad įmanytum šokti pro langą ar imti klykti.

– Negražu purkštauti, bet manau, kad nėra pasauly baisesnio darbo, nei mazgoti indus ir viską tvarkyti. Aš suirztu, o pirštai taip sustyra, kad visai nebeįstengiu groti, – atsidususi Betė pažvelgė į savo sugrubbytas rankas ir šįsyk jos atodūsį išgirdo visos.

– Nė viena iš jūsų nesikamuoja taip kaip aš! – sušuko Eimė. – Nes jums nereikia lankyti mokyklos su akiplėšomis, kurios griste įgrysta, jei neišmoksti pamokų, šaiposi iš tavo suknelių, tėvui lipdo etiketes, jei šis nėra turčius, ir įžeidinėja tave dėl negražios nosies.

– Jei norėjai pasakyti, kad *juodina*, tai taip ir sakyk, nekalbėk apie etiketes, lyg tėtė būtų koks marinuotų agurkų stiklainis, – patarė juokdamasi Džo.

– Žinau, ką norėjau pasakyti, nereikia manęs *statyriškai* pliekti. Turime vartoti tinkamus žodžius ir turtinti žodžių atsargą, – oriai atrėmė Eimė.

– Nesikabinėkite viena prie kitos, mergaitės. Argi nebūtų puiku, jei turėtume tuos pinigus, kuriuos tėtė prarado, kai buvome mažos, tiesa, Džo? Vaje! Kokios būtume laimingos ir klusnios, jei neturėtume rūpesčių! – kalbėjo Megė, dar prisimenanti geresnius laikus.

– Anądien sakei, kad, tavo galva, mes kur kas laimingesnės už Kingų vaikus, mat šie, nors ir turi pinigų, visąlaik pešasi ir erzina vienas kitą.

– Išties, Bete, sakiau. Manau, esame laimingesnės, nes, nors ir turime dirbti, krečiame sau pokštus ir esame visai smagi šutvė, kaip pasakytų Džo.

– Džo išties vartoja tokius neliteratūrinius žodžius! – pritarė Eimė, priekaištingai žvelgdama į išstypėlę seserį, tįsančią ant kilimėlio. Džo tuoj pat atsisėdo, susikišo rankas į kišenes ir ėmė švilpauti.

– Nedaryk šitaip, Džo. Juk taip elgiasi tik berniukai!

– Dėl to ir darau.

– Nepakenčiu nemandagių, blogai išauklėtų mergaičių!

– O aš nepakenčiu apsimetėlių pamaivų!

– „Mažuos lizdeliuos sutaria paukšteliai“, – uždainavo taikdarė Betė, nutaisiusi tokį juokingą veidą, kad abu šaižūs balsai sušvelnėjo, sesutės nusijuokė, ir barnis tuokart baigėsi.

– Jūs, mergaitės, išties abi kaltos, – ėmė pamokslauti Megė, kaip vyresnioji sesuo. – Juk jau esi pakankamai didelė, Džozefina, tad liaukis išdykavusi kaip berniūktis ir elkis gražiau. Kol buvai maža, nebuvo taip svarbu, bet dabar jau šitaip išstypai ir plaukus šukuoji į viršų, taigi turėtum nepamiršti, kad esi jauna panelė.

– Aš nesu panelė! O jei tampu tokia, nes šukuuju plaukus į viršų, pinsiuosi kasytes, kol sukaks dvidešimt! – sušuko Džo nusitraukdama tinklėlį ir išpurtydama kaštoninius karčius. – Bjauru galvoti, kad turėsiu užaugti ir būti panelė Marč, vilkėti ilgas sukneles ir atrodyti išsičiustijusi it koks kininis astras! Jau ir taip blogai, kad esu mergaitė, o juk man patinka berniukų žaidimai, darbai ir manieros! O dabar blogiau ir būti negali: mirštu, kaip noriu eiti kovoti kartu su tėte, o galiu tik sėdėti namie ir megzti it kokia nusmurgusi senė!

Ir Džo taip pakratė mėlyną kareivišką kojine, kad virbalai subarškėjo it kastanjetės, o siūlų kamuolys pasišokinėdamas nuriedėjo per kambarį.

– Vargšėlė Džo! Blogai, bet nieko nepadarysi, tad turi tenkintis, kad kreipiamės į tave kaip į berniuką ir kad mums, mergaitėms, atstoji brolių, – tarė Betė, glostydama prie kelio prigludusią šiurkšnią galvelę, o jos rankos švelnumo nesušiurkštino nei plaunami indai, nei viso pasaulio dulkės.

– O tu, Eime, – toliau kalbėjo Megė, – apskritai esi per daug smulkmeniška ir perdėtai mandagi. Dabar tavo puikavimasis kelia juoką, bet jei nesusirūpinsi, užaugsi pasipūtusi it žąsis. Man patinka tavo kultūringas elgesys ir įmantrūs posakiai, kai nesistengi būti elegantiška, bet tie tavo absurdiški žodeliai niekuo ne geresni už Džo žargoną.

– Jei Džo yra berniūkštis, o Eimė – žąsis, tuomet kas esu aš? – paklausė Betė, pasiruošusi išklausti pamokslą.

– Tu esi brangutė, ir tiek, – šiltai atsakė Megė ir niekas jai neprieštaravo, nes „Pelytė“ buvo šeimos numylėtinė.

Kadangi jauniems skaitytojams patinka žinoti, „kaip žmonės atrodo“, pasinaudosime šia akimirka ir brūkštelėsime prieblandoje mezgančių keturių sesučių portretą. Už lango tyliai krito gruodžio sniegas, viduje linksmai spragsėjo ugnis. Senoviškas kambarys atrodė jaukus, nors kilimas jau buvo išblukęs, o baldai – itin paprasti. Ant sienų kabėjo keli vertingi paveikslai, nišos buvo prikrautos knygų, ant palangių žydėjo chrizantemos ir baltažiedžiai heleborai, tvyrojo miela namų ramybė.

Margareta, vyriausioji iš keturių, buvo šešiolikos ir labai graži – apkūnoka didelių akių skaisčiaveidė su kupeta švelnių rudų plaukų, miela burna ir baltutėlėmis rankomis, kuriomis šiek tiek didžiavosi. Penkiolikmetė Džo buvo itin aukšta, laiba, tamsesnio gymio. Ji priminė kumeliuką, nes tarytum niekuomet nežinojo, kur dėti ilgą ranką ir kojas, – jos visur nuolat kliuvo. Džo turėjo ryžtingai sučiauptą burną, kiek juokingą nosį, o nuo skvarbių pilkų akių, kurios galėjo būti piktos, linksmos arba mąšlios, atrodė, nieko nepaslėpsi. Labiausiai ją puošė ilgi, tankūs plaukai, bet dažniausiai jie būdavo sukišti į tinklėlį, kad netrukdytų. Apvalių pečių, stambių plaštakų ir pėdų Džo menkai tesirūpino savo drabužiais, ir pažvelgęs į ją matydavai suvaržytą paauglę, kuri sparčiai stypsta, bet nė trupučio nenori suaugti. Elizabeta – arba Betė, kaip visi ją vadino, – buvo rausva švelniaplaukė, šviesiaakė trylikametė, drovi, nedrąsiai kalbanti, romaus veido; jos ramybę retai kas sudrumsdavo. Tėvas vadino ją „Mažąja Rimastimi“, ir šis vardas jai puikiai tiko, mat atrodė, kad ji gyvena savo laimingame pasaulyje ir jį palikti ryžtasi tik norėdama susitikti su tais keliais žmonėmis, kuriais pasitiki ir kuriuos myli. Eimė, jauniausioji, buvo svarbiausias

asmuo, – bent pati taip manė. Tikra Snieguolė mėlynomis akimis ir geltonais garbanotais plaukais, vilnijančiais ant pečių, blyški ir liauna, ir visuomet ori it jauna dama, nepamirštanti, kaip reikia elgtis. O koks šių sesučių būdas, paaiškės vėliau.

Laikrodis išmušė šeštą, ir Betė, iššlavusi židini, padėjo prie jo šlepetes, – kad sušiltų. Kaži kodėl žvelgdamos į šį nutrintą apavą mergaitės pasijusdavo geriau, – juk pareina mama, – ir visų veidai nušvisdavo. Megė liovėsi pamokslavusi ir įžiebė lempą, Eimė neprašoma apleido krėslą, o Džo, pamiršusi nuovargį, atsisėdo pristumti šlepečių arčiau liepsnos.

– Jos gerokai nudėvėtos. Mamytei reikia naujų.

– Pamaniau, nupirksiu už savo dolerį, – tarė Betė.

– Ne, aš nupirksiu! – sušuko Eimė.

– Aš vyriausia, – pradėjo Megė, bet ryžtingai įsiterpė Džo:

– Dabar, kai tėtės nėra, aš esu vienintelis šeimos vyras ir *parūpinsiu* šlepetes, nes tėtė man liepė ypač rūpintis mama, kol jo nebus.

– Pasakysiu jums štai ką, – tarė Betė, – imkime ir kiekviena nupirkime jai ką nors Kalėdoms, užuot pirkusios sau.

– Tik tu ir galėjai taip sugalvoti, mieloji! Ką pirksime? – paklausė Džo.

Visos minutėlę rimtai mąstė, paskui Megė, pažvelgusi į savo dailias rankas, pareiškė:

– Padovanosiu jai porą gražių pirštinaičių.

– Kareiviškus batus, geriausius, kokius tik galima gauti! – sušuko Džo.

– Keletą apnertų nosinaičių, – tarė Betė.

– Nupirksiu mažą kvapniojo vandens buteliuką, ji mėgsta. Daug nekainuos, tad liks pinigų ir pieštukams, – pridūrė Eimė.

– Kaip įteiksime dovanas? – paklausė Megė.

– Padėsime jas ant stalo, pakviesime ją ir žiūrėsime, kaip išvynioja ryšulėlius. Prisimenate, kaip darydavome per gimtadienius? – atsakė Džo.

– Aš taip išsigąsdavau, kai ateidavo mano eilė sėsti su karūna į didįjį krėslą ir žiūrėti, kaip visos atžygiuojate pabučiuoti ir įteikti po dovanėlę. Man patiko dovanos ir bučinukai, bet kaip būdavo baisu, kai jūs susėdusios žiūrėdavote, o aš išvyniodavau ryšulėlius, – kalbėjo Betė įraudusi, skrudindama duoną prie arbatos.

– Tegu mamytė mano, kad dovanas perkamės sau, o tada ją nustebinsime. Mege, rytoj popiet turime eiti apsipirkti, o dar tiek reikia nuveikti ruošiant Kalėdų vaidinimą, – nurodinėjo Džo. Susidėjusi rankas už nugaros ir iškėlusi nosį ji žingsniavo po kambarį.

– Šįsyk vaidinsiu paskutinį kartą, – baigiu išaugti iš tokių dalykų, – pareiškė Megė, nors vaikiškos „persirengėlių“ išdaigos jai tebelipo prie širdies kaip anksčiau.

– Žinau, kad vaidinsi tol, kol galėsi vaikštinėti ilga balta suknele ir palaidais plaukais, pasidabinusi paaukuoto popieriaus brangenybėmis. Tu – geriausia mūsų aktorė, tad, jei paliksi sceną, bus galas viskam, – įtikinėjo Džo. – Turėtume šįvakar repetuoti. Pakartokime alpimo sceną, nes tu, Eime, elgiesi lyg miestą prarijusi.

– Nieko negaliu padaryti, – niekada nemačiau nė vieno alpstančio, be to, krisdama aukštiełninka, kaip tu, nenoriu įsitaistyti mėlynių. Jei-gu pavyks lengvai susmukti, nukrisiu, o jeigu ne – grakščiai parvirsiu į kėdę; man nerūpi, ar Hugas išties puls mane su pistoletu, – atrėmė Eimė. Ji nebuvo apdovanota aktorės talentu, tačiau tiko šiam vaidmeniui, mat buvo gana lengvutė, ir pjesės piktadarys įstengdavo ją, klykiančią, pakelti.

– Daryk šitaip: sugniaužk rankas ir svirduliuok per kambarį pašėlusiai šaukdamas: „Roderigai, gelbėk mane! Gelbėk!“

Džo metėsi per kambarį taip melodramatiškai spiegdama, kad išties ėmė šiurpas.

Eimė nusekė paskui ją, bet žengė tvirtai ištiesusi rankas, be to, trūkčiojo lyg prisukamas žaislas, o kai aiktelėjo, galėjai pamanyti, kad

netyčia įsidūrė smeigtuku. Baimės ir kančios balse nebuvo nė ženklo. Džo beviltiškai sudejavo, Megė prapliupo juoktis, o Betei, užsiziūrėjusiai į šias linksmybes, apdegė skrudinama duona.

– Tiek to! Kai bus laikas, stenkis, kiek gali, o jei žiūrovai juoksis, manęs nekaltink. Dabar tu, Mege.

Toliau viskas ėjosi sklandžiai: Donas Pedras metė iššūkį pasauliui išrėždamas dviejų puslapių kalbą ir nė kartelio neužkliūdamas, burtininkė Hagar, palinkusi virš kunkuliuojančio katilo su rupūžėmis, murmėjo šiurpius užkeikimus siekdama paslaptinių tikslų, Roderigas vyriškai sutraukė grandines, o Hugas, kamuojamas sąžinės ir arseno keliamų kančių, mirė, prieš tai klaikiai nusikvatojęs.

– Nieko geresnio dar nesame vaidinusios, – tarė Megė, kai nebegyvas piktadarys atsisėdo ir pasitrynė alkūnes.

– Nesuprantu, kaip tau pavyksta parašyti ir suvaidinti tokius nuostabius dalykus, Džo. Tu tikras Šekspyras! – sušuko Betė. Ji tvirtai tikėjo, kad jos seserys nepaprastai apdovanotos visokeriopais talentais.

– Kur jau čia... – kukliai atsiliepė Džo. – Neslėpsiu, galvoju, kad „Raganos prakeiksmas: operinė tragedija“ pavyko neblogai, bet norėčiau pabandyti „Makbetą“, jei tik turėtume liuką Bankui išlįsti. Visada norėjau suvaidinti nužudymo sceną. „Ką aš čionai matau? Nejaugi durklą?“ – sumurmėjo Džo vartydama akis ir graibydama orą, kaip buvo mačiusi darant vieną garsų tragiką.

– Ne, tai tik šakutė duonai skrudinti, ant kurios vietoj duonos pamauta mamos šlepetė. Betę pakerėjo teatras! – sušuko Megė ir repeticija baigėsi – mergaitės ėmė kvatoti.

– Smagu, kad mano mergaitės tokios linksmos, – pasigirdo džiugus balsas prie durų, ir aktorės bei žiūrovės atsigręžė pasveikinti aukštos moters, kuri žvilgsniu tarytum klausė: „Kuo galėčiau padėti?“ Nors ir

* Vertė A. Churginas.

nebuvo elegantiškai apsitaissiusi, moteris laikėsi oriai, ir mergaitėms atrodė, kad pilką apsiaustą ir nemadingą kyką dėvi pati nuostabiausia pasaulyje mama.

– Na, mielosios, kaip jums šiandien sekėsi? Turėjau paplušėti, kol suruošiau dėžes rytdienai, tad neparėjau namo pietų. Ar buvo kas užėjęs, Bete? Kaip tavo sloga, Mege? Džo, atrodo mirtinai pavargusi. Eikš, pabučiuok mane, mažute.

Šitaip motiniškai klausinėdama ponია Marč nusivilkė šlapius drabužius, įsispyrė į šiltas šlepetes ir atsėdusi į kėslą prisitraukė Eimę į glėbį – ruošėsi pasidžiaugti laimingiausia valanda po įtemptos dienos. Mergaitės sujudo, kiekviena stengėsi kuo nors padėti. Megė padengė stalą arbatai, Džo atnešė malkų ir sustatė kėdes, paleisdama iš rankų, apversdama ir tarškindama viską, prie ko prisiliesdavo, Betė, tyli ir susikaupusi, sukosi tarp svetainės ir virtuvės, o Eimė, susidėjusi rankas, visoms nurodinėjo.

Susėdus prie stalo, ponია Marč itin smagiai pareiškė:

– Po vakarienės turiu jums malonią staigmeną.

Stalą tučtuojau apskriejo vaiski šypsena, sakytum saulė nušvito. Betė suplojo delnais, nors rankoje laikė bandelę, o Džo sviedė aukštytin servetėlę šaukdama:

– Laiškas! Laiškas! Tėčiui – triskart valio!

– Taip, gražus ilgas laiškas. Jam sekasi gerai, ir jis mano, kad šaltasis sezonas nebus toks sunkus, kaip mes nuogastavome. Iš visos širdies linki mums kuo puikiausių Kalėdų, o jums, mergaitės, siunčia ypatingą žinią, – kalbėjo ponია Marč glostydama kišenę, lyg joje saugotų lobį.

– Paskubėkime ir greičiau baikime valgyti! Liaukis krutinius mažąjį pirštelį ir nesivaipyk prie lėkštės, Eime, – sušuko Džo springdama arbata, iš tos skubos paleidusi iš rankų ant kilimo duonos riekę sviestu žemyn.

Betė liovėsi valgyti ir tyliai pasitraukė į savo tamsią kertelę: pasvajos apie laukiančią staigmeną, kol ateis kitos.

– Manau, tėtė pasielgė šauniai tapdamas kapelionu, nors eiti į karą jau yra per senas ir nėra toks stiprus, kad būtų karys, – šiltai kalbėjo Megė.

– Kad taip galėčiau tapti būgnininke arba markitante... ar kaip ten jos vadinasi? Arba slaugytoja, kad būčiau šalia ir jam padėčiau! – garsiai sudejavo Džo.

– Miegoti palapinėje ir valgyti visokį neskanų valgį, be to, ir gerti iš skardinio puodelio turėtų būti labai nemalonu, – atsiduso Eimė.

– Kada jis grįš namo, mamyte? – paklausė Betė virpančiu balsu.

– Jo nebus dar daug mėnesių, mieloji, nebent susirgtų. Jis liks ir iš-tikimai atliks savo darbą tiek, kiek galės, o mes jo neskubinsime grįžti nė minutę anksčiau. Nagi, paklauskite, ką jis rašo.

Visos susispietė prie ugnies: motina dideliame krėsle, Betė pritūpė jai prie kojų, Megė įsitaisė ant ranktūrių, o Džo prisišliejo už nugaros, kad niekas nematytų jos jausmų, jei kartais laiškas pravirkdytų.

Tais sunkiais laikais retas kuris laiškas negraudindavo, ypač jei tėvai rašydavo namo. Šiame laiške nedaug buvo rašoma apie patiriamus sunkumus, kylančius pavojus ar namų ilgesį; laiškas buvo linksmas, viltingas, kupinas smagių stovyklos gyvenimo, žygių ir kariškų naujie-nų aprašymų, ir tik pabaigoje prasiveržė tėviška meilė namie paliktoms mergaitėms ir jų ilgesys.

– „Perduok joms, kaip jas myliu, ir pabučiuok už mane. Pasakyk, kad kasdien apie jas galvoju, o naktį meldžiuosi, ir jų meilė man visuomet teikia didžiausią paguodą. Atrodo, prailgs tie metai, kol jas pamatysiu, bet primink joms: kol laukiame, visi galime dirbti ir veltui neiššvaistyti šių nelengvų dienų. Žinau, kad mergaitės įsidėmės vis-ką, ką joms sakau, bus tau mylinčios dukterys, ištikimai atliks savo pareigas, narsiai kovos su savo trūkumais ir taip gražiai juos įveiks,

kad grįžęs galėsiu dar labiau džiaugtis ir didžiuotis savo mažosiomis moterimis.“

Čia jau visos sušniurkščiojo. Džo nesigėdijo didelės ašaros, nulašėjusios nuo nosies galo, o Eimė, nepaisydama, kad susivels garbanos, įsikniaubė mamai į petį ir sukūkčiojo:

– Aš tokia savanaudė! Bet tikrai stengsiuosi pasitaisyti, kad jam netektų manimi nusivilti.

– Visos pasistengsime! – sušuko Megė. – Aš per daug galvoju apie savo išvaizdą ir nemėgstu dirbti, bet daugiau to nebus, jei tik įstengsiu.

– Aš pasistengsiu būti „mažąja moterimi“, tokia, kaip jis mėgsta mane vadinti, ir nebūsiu šiurkšti laukinė. Savo pareigas verčiau atlikčiau čia, užuot troškusi būti kur nors kitur, – kalbėjo Džo mintydama, kad valdyti savo įniršį namie – kur kas sunkesnė užduotis, nei susiremti su vienu kitu maištininku Pietuose.

Betė nepratarė nė žodžio, tik mėlyna kojine nusišluostė ašaras ir kibo iš visų jėgų megzti, nešvaistydama laiko ir atlikdama tą pareigą, kurios toli ieškoti nereikėjo. Tyliai širdyje ji apsisprendė daryti viską, kad po metų laimingai grįžęs tėvas rastų ją tokią, kokios tikėjosi.

Po Džo žodžių stojusią tylą linksmai nutraukė ponija Marč:

– Ar prisimenate, kaip kadaise, būdamos mažutės, žaisdavote piligrimes? Kaip džiaugdavotės, kai it naštą pririšdavau jums prie nugarų skudurėlių maišelius, įduodavau kepurėles, lazdeles bei popieriaus ritinėlius ir išleisdavau keliauti nuo rūsio – Pražūties Miesto – aukštin, per visą namą iki pat stogo, kur būdavote sunešusios visus mielus daiktėlius, ketindamos pastatyti Dangaus Miestą.

– Kaip būdavo smagu, ypač eiti pro Liūtus, kovoti su pikta dvasia Apolionu ir pereiti slėnį, kuriame gyvena Vaiduokliai! – pareiškė Džo.

– Man patikdavo ta vieta, kur našta nukrisdavo ir nuriedėdavo laiptais, – tarė Megė.

– O man smagiausia būdavo išlįsti ant plokščio stogo, kur būdavo suneštos mūsų gėlės, palapinės ir dailūs daikteliai, kur visos sustodavome saulėkaitoje ir dainuodavome iš džiaugsmo, – šypsodamasi kalbėjo Betė, prisiminusi tą malonią akimirką.

– Aš daug nepamenu, tik tai, kad bijojau rūsio ir tamsių durų, ir visada patiko viršuje valgyti pyragą su pienu. Jei nebūčiau tokiems dalykams per sena, mielai žaisčiau ir vėl, – pareiškė Eimė. Sulaukusi brandaus dvylikos metų amžiaus ji ėmė palengva atsizadėti vaikiškų dalykų.

– Mieloji, mes niekad nesame tam per seni, nes nepaliaujame vienaip ar kitaip žaisti šio žaidimo. Kiekvienas turime savo naštą, prieš akis mums – mūsų kelias, o gėrio ir laimės ilgesys, padėjęs įveikti daugybę klaidų ir rūpesčių, nuves į ramybę, kuri ir yra tikrasis Dangaus Miestas. Nagi, mano mažosios piligrimės, tarkime, kad vėl leisitės į kelią – ne žaisdamos, o rimtai, – ir pamatysite, kaip toli galite nukeliauti, kol tėvas sugrįš namo.

– Tikrai, mamyte? Tai kurgi mūsų naštos? – paklausė Eimė, kuri viską suprasdavo tiesiogiai.

– Ką tik kiekviena įvardijote savo naštą, tik Betė – ne. Manau, kad jos niekas neslegia, – tarė mama.

– Turiu ir aš... Mano našta – tai indai ir pašluostės, ir dar pavydžiu mergaitėms, turinčioms gražius pianinus, ir bijau žmonių.

Betės našta buvo tokia juokinga, kad visos būtų mielai nusikvatojusios, bet nė viena nesusijuokė, nes būtų užgavusios jos jausmus.

– Taip ir padarykime, – mąsliai tarė Megė. – Juk tai tik dar vienas būdas stengtis būti geroms, ir tepadedu mums „Piligrimo kelionės“ istorija, nes nors ir norime būti geros, tai nelengva užduotis, o mes užsimirštame ir nebesistengiame.

– Ši vakarą murkdėmės Nusiminimo Liūne, o parėjusi mama ištraukė mus kaip tas Pagalbininkas toje knygoje. Mums, kaip ir

Kristianui, reikia ritinio su nurodymais. Kur jį gausime? – paklausė Džo, džiaugdamasi šia išmone, žadančia šiek tiek romantikos tai itin nuobodžiai užduočiai – atlikti pareigas.

– Kalėdų rytą paieškokite po pagalvėmis ir rasite sau vadovą, – atsakė ponja Marč.

Kol senoji Hana nurinko indus, visos aptarė naująjį sumanymą. Paskui išsitraukė rankdarbių krepšelius ir, darbuodamosi adatomis, ėmė siūti paklodes tetulei Marč. Siūti buvo neįdomu, bet šį vakarą nė viena nemurmėjo. Mergaitės pritarė Džo sumanymui padalyti ilgąsias siūles į keturias dalis ir tuos ketvirčius pavadinti Europa, Azija, Afrika ir Amerika. Šitaip dirbti sekėsi kur kas geriau, ypač aptariant įvairias šalis, per kurių teritoriją driekėsi dygsniai.

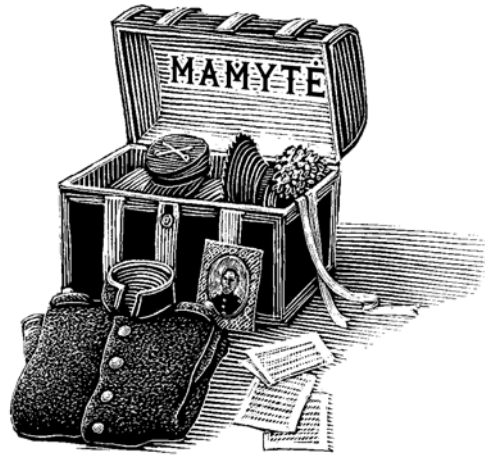
Devintą jos liovėsi dirbusios ir, kaip įprastai, prieš eidamos miegoti truputį padainavo. Senasis pianinas nepakludavo nė vienai, išskyrus Betę: švelniai liesdama pageltusius klavišus ji gražiai pritardavo nesudėtingoms mergaičių dainelėms. Megės balsas skambėjo tarsi fleita, tad jiedvi su motina vadovavo mažajam chorui. Eimė čirpė it svirplys, o Džo melodijas vinguriuodavo, kaip jai šaudavo į galvą. Kartais visai ne vietoje sukvarkdavo ar sutreliuodavo taip, kad sugadindavo net pačią svajingiausią dainą. Mergaitės šitaip dainuodavo nuo tada, kai pajėgė iššvebeldžiuoti:

Sviesk, zėjėk tamsioj nakty

Tu, zvaigzdute nuostabi...

Ir tai tapo šeimos įpročiu, nes mama buvo iš prigimties dainininkė. Rytą pirmiausia pasigirsdavo jos balsas – ji sukdavosi po namus skardendama it vyturėlis, o vakare šis linksmas balsas jas užliūliuodavo, nes mergaitės niekaip neišaugo iš tos gerai pažįstamos lopšinės.

2 LINKSMOS KALĖDOS

Auštant pilkam Kalėdų rytui pirmoji pabudo Džo. Prie židinio niekas nepakabino nė vienos kojinės, ir akimirką ją apėmė nusivylimas. Kaip tada, seniai, kai jos kojinytė nukrito, nes buvo per daug prikimšta gėrybių. Paskui prisiminė mamos pažadą ir pakišusi ranką po pagalve ištraukė nedidelę knygelę tamsiai raudonu viršeliu. Ji puikiai tą knygą žinojo, nes joje buvo pasakojama graži, sena, tinkamiausiai nugalėtojo gyvenimo istorija, ir ja, Džo nuomone, galėjo vadovautis kiekvienas į ilgą kelionę išsiruošęs piligrimas. Tarusi „Linksmų Kalėdų“, ji pažadino Megę ir paragino pažiūrėti, kas slypi po jos pagalve. Ten gulėjo knygelė žaliu viršeliu, bet viduje buvo toks pat paveikslėlis ir keli mamos parašyti žodžiai, kurie dovaną darė itin brangią. Nubudusios Betė su Eime irgi pasirausiusios rado po knygelę – viena pilkšvą, kita mėlyną. Visos sėdėjo žiūrėdamos į knygutes ir kalbėjosi, kol rytus rausvai nudažė auštanti diena.

Megė, nors ir mėgstanti šiek tiek pasipuikuoti, buvo miela ir pamaldi mergaitė, tad darė įtaką seserims, ypač Džo, kuri ją labai mylėjo ir jai pakludavo, nes sesuo mokėjo taip švelniai patarti.

– Mergaitės, – rimtai prabilo Megė, žvelgdama į pasišiaušusią galvelę šalia ir dvi kitas su naktinėmis kepuraitėmis, – mama nori, kad skaitytume šias knygutes, jas pamėgtume ir iš jų mokytumės, vadinasi, turime pradėti nedelsdamos. Anksčiau uoliai laikėmės jos pamokymų, bet, kai tėtė išvyko ir karas viską sujaukė, daug ką apleidome. Jūs kaip norite, o aš savo knygą laikysiu čia, ant stalo, ir po truputį skaitysiu kas rytą vos nubudusi, nes žinau, kad bus man naudinga ir padės nugyventi dieną.

Ji atsivertė savo naująją knygą ir pradėjo skaityti. Džo ją apkabino ir prigludusi prie skruosto irgi skaitė nutaisiusi tokią rimtą išraišką, kokią retai pamatysi šios nenuoramos veide.

– Kokia gera mūsų Megė! Eikš, Eime, skaitykime ir mes. Padėsiu tau perskaityti sunkius žodžius, o jei ko nesuprasime, jiedvi paaiškins, – sukuždėjo Betė, sužavėta dailių knygelių ir seserų pavyzdžio.

– Džiaugiuosi, kad man atiteko mėlynoji, – tarė Eimė, paskui mergaitės nutilo, šnarėjo tik tyliai verčiami lapai, o įspindusi žiemos saulė šildė šviesias galveles ir rimtus veidelius, sveikindama su Kalėdomis.

– Kur mama? – paklausė Megė, kai po pusvalandžio kartu su Džo jiedvi nubėgo padėkoti už dovanas.

– Dievai žino kur. Atėjo kažkoks elgeta ir jūsų mama iškart puolė žiūrėti, ko reikia. Nesu mačiusi tokios moteriškos, kuri šitaip dalytųsi valgiu, gėrimu, drabužiais ir malkomis, – kalbėjo Hana. Ji Marčų šeimoje gyveno nuo pat Megės gimimo ir visų namiškių buvo laikoma veikia drauge nei tarnaite.

– Manau, netrukus grįš, tad kepkite pyragus ir ruoškite visa kita, – pasiūlė Megė žvelgdama į dovanas. Šios, sudėtos į pintinę ir pakištos

po sofa, laukė, kada ateis metas jas ištraukti. – O kur Eimės kvapusiis vanduo? – paklausė nematydama mažojo buteliuko.

– Ji prieš minutėlę jį išėmė ir nusinešė užrišti kaspino ar ko panašaus, – atsiliepė Džo, šokio žingsniu skriedama aplink kambarį, – stengėsi pranešioti naujas šlepetes.

– Kokios gražios mano nosinaitės, tiesa? Hana jas išskalbė ir išlygino, o aš visas išsiuvinėjau, – Betė išdidžiai apžiūrinėjo kreivokas raideles, kainavusias jai tiek pastangų.

– Dievaži! Išsiuvinėjo *Mama* vietoj *M. Marč*. Griūk iš juoko! – sušuko Džo, stverdama vieną nosinaitę.

– O ką, blogai? Maniau, verčiau jau išsiuvinėsiu taip, nes Megės inicialai irgi yra M. M., o aš nenoriu, kad kas kitas jomis naudotųsi, išskyrus mamytę, – sunerimusi aiškino Betė.

– Gerai padarei, brangioji, puikiai sumanyta – iš tiesų protingai, nes dabar niekas nebesupainios. Žinau, kad jai labai patiks, – ramino Megė, piktai dėbtelėjusi į Džo ir šypsodamasi Betei.

– Mama ateina. Greičiau slėpkit pintinę! – suriko Džo, išgirdusi trinkelėjusias duris ir žingsnius koridoriuje.

Atskubėjo Eimė. Pamačiusi laukiančias seseris, ji kiek sutriko.

– Kur buvai ir ką slepi už nugaros? – paklausė Megė. Išvydusi seserį su gobtuvu ir apsiaustu, ji nustebo, kad tinginėlė Eimė taip anksti buvo kažkur išėjusi.

– Nesijuok iš manęs, Džo! Nenorėjau, kad kas žinotų, kol ateis laikas. Tik nutariau tą mažą buteliuką pakeisti didesniu ir už jį atidaviau *visus* pinigus. Ir tikrai stengiuosi nebebūti savanaudė.

Kalbėdama Eimė parodė dailų plokščią buteliuką, įsigytą vietoje pigesnio. Ji taip nuoširdžiai ir nuolankiai stengėsi negalvoti apie save, kad Megė tučtuojau ją apkabino, Džo pareiškė, jog ji – tikra šaunuolė, o Betė, nubėgusi prie lango ir nuskynusi pačią gražiausią rožę, papuošė įspūdingą buteliuką.

Louisa May Alcott (g. 1832) – amerikiečių rašytoja, geriausiai žinoma kaip kūrinio „Mažosios moterys“, laikomo pirmąją amerikiečių literatūros klasika vaikams, autorė. Tai autobiografinio pobūdžio knyga, kurioje vaizduojamas XIX a. Amerikos keturių seserų – Megės, Džo, Betės ir Eimės – gyvenimas nuo vaikystės iki kol jos tampa suaugusiomis moterimis. Autorės kuriamas pasaulis jaukus ir šeimyniškas, pripildytas kasdienybės džiaugsmų ir vargų, pasižymintis stipriomis vertybinėmis idėjomis.

Kūrinys daug kartų ekranizuotas, pagal jį pastatyta teatralizuotų pasirodymų.

Redaktorė Giedrė Kmitienė
Korektorė Goda Baranauskaitė-Dangovienė
Maketavo Miglė Dilytė
Tiražas 3000 egz.
Išleido leidykla „Nieko rimto“
Dūmų g. 3A, LT-11119 Vilnius
www.niekorimto.lt
Spausdino UAB BALTO print
Utenos g. 41A, LT-08217 Vilnius

ARGI NEBŪTŲ SMAGU, JEI VISOS MŪSŲ ORO PILYS VIRSTŲ TIKROMIS IR GALĖTUME JOSE GYVENTI?

Amerikoje siaučia pilietinis karas, daugelio šeimų gyvenimas pasikeitęs. Marčų šeimos galva taip pat atlieka savo pareigą ir palieka savo šeimos moteris vienas. Nors kartu lydi ir netikėtas nepritekliai bei vis ištinkančios negandos, seserys Megė, Džo, Betė ir Eimė kasdien stengiasi pamatyti šviesą ir gėrį. Visos jos svajoja apie labai skirtingus dalykus, tačiau šias keturias mažąsias moteris vienija ryžtas būti vertomis kitų meilės ir pagarbos bei kas rytą atsibusti truputį geresnėmis nei vakar.

www.niekorimto.lt

Užsuk, net jei tu ir ne vaikas

ISBN 978-609-441-792-4

9 786094 417924